

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno
Din 18.—, četrtletno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—.
Poštno-čkovni račun štev. 10.603.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška 5.
Telefon 2113.

Cene inseratom: Cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—,
četrt strani Din 500.—, 1/8 strani
Din 250.—, 1/16 strani Din 125.—.
Mali oglasi vsaka beseda Din 1.—.

Sodobni Atila.

Huni so bili mongolski narod, ki je pred 1500 leti prihrumel iz Azije v Evropo. Pod poveljstvom kralja Atila so hunske tolpe divjale od pokrajine do pokrajine, od mesta do mesta, od vasi do vasi. Njihov pojav je povsod pomenjal pokolj, pustoš, razdejanje, smrt. Zagorele so hiše, ki so stale ob cestah, po katerih je hrumela hunska druhal. Cerkve so postale plen ropa in požiga. Cela mesta so se spreobrnila v kup pepela, kamenja in razvalin. Cloveška kultura (prosveta) ni dotlej poznala tako zakletega sovražnika, kot so bili Huni. V našem narodu se je spomin na tega divjaškega razdejalca ohranil v znanem pregovoru: »Kamor stopi kopito hunskega konja, tam ne raste več trava.«

Zgodovina človeštva poroča o posnemovalcih hunskega razdiranja, rušenja in pustošenja. Ocenjuje jih po njihovih zlodejstvih ter jih uvršča v razne vrste. Kdor je le količkaj pogledal v zgodovino človeštva, dobro ve, koliko gorja so tekom stoletij prizadeli ljudem in celim narodom taki hunske razdejalci. Ni pa ga bilo — in zgodovina ga ne pozna — močnejšega, zagrizenejšega in nevarnejšega zastopnika hunizma, kot je sodobni boljševiški komunizem. Ni ga dala Azija — skotil se je v Evropi. Zasnoval ga je po nauku brezbožne nemške filozofije (modroslovja) nemški židovski pisatelj Karl Marks. Ruski revolucionar Lenin ga je oživitvoril v Rusiji ter ga tako vrnil Aziji, ki je domovina hunizma.

Ta označba za boljševizem ni pretirana. Rusija je dokaz za to. Rusko ljudstvo je mnogo pretrpelo tekom svoje zgodovine od raznih mongolskih plenilcev ter razdejalcev. Nobenemu pa se ni posrečilo, da bi bil oplenil in osiromašil vse ljudstvo, kakor je to storil boljševizem. Mnogo cerkva so požgali divjaški napadalci. Toda v vsej dobi, odkar je ruski narod stopil v zgodovino, do boljševiške revolucije, ni bilo v Rusiji opustošenih, razdejanih ali pa svojemu bogoslužnemu namenu odtegnjenih toliko cerkva, kot v času boljševiškega vladstva. Hunizem je bil morilec tujih ljudi. Boljševizem pa mori otroke lastnega naroda: sama boljševiška revolucija je pomorila 2 milijona ljudi, morda več kot šteje ljudi naš narod. In boljševizem mori naprej, mori celo svoje lastne duševne očete, kot se to dogaja v Rusiji z opozicijskimi voditelji proti vsemogočniku Stalinu.

Kamor stopi v Evropi boljševiško kopito, ovne in pogine kultura, prosveta, civilizacija. To kopito je spremenilo Me-

hiko v deželo krvi, razdejanja in nesreče. Dokler ne bo ta narod vrgel raz sebe to kopito, ne bo vzvetela med ljudstvom prosveta, omika in sreča. Kaj more to moderno hunske kopito napraviti iz države in naroda, osvetljuje sedaj svetu v bengalično lučjo nesrečna Španija. Komunisti so španskemu ljudstvu obljubljali osvoboditev, demokracijo, srečo in napredek. Prinesli pa so mu to, kar je nosilo po Evropi hunske kopito: požig cerkva, samostanov, šol, bolnišnic in sirotišnic, ropanje, plenitev in moritev.

Evropski narodi so se pred 1500 leti dvignili zoper Hune ter jih končno premagali. Med prvimi, ki se je postavil v

bran proti njim, je bil rimski papež. Kakor poroča svetovna zgodovina, je papež Leon Veliki pogumno stopil pred hunskega kralja Atilo ter mu zaustavil pot, da ni dalje pustošil Italije. Tudi sedanji papež se je postavil na čelo gibanja zoper sodobni hunizem. Narode kliče na odpor proti boljševiško-komunistični brezbožnosti, ki spreminja ljudi v moreče zverine, katerim ni nič svetega. Hunizem je bil plod poganstva, boljševizem pa je plod modernega brezverstva in brezboštva. Rešitev je ne toliko v fizični sili, ki z njo razpolaga oblast in moč, marveč v duhovnem prerodenju v Kristusu in njegovem evangeliju. Le pravo in resnično krščanstvo, uveljavljeno v življenju posameznikov, narodov in držav, more ustaviti pot hunske-boljševiške kopitu.

V NAŠI DRŽAVI.

Slovo angleškega kralja od naše prestolice. Kakor znano, je prebil angleški kralj Edvard VIII. svoj letni dopust ob našem Jadranu. S svojo jahto je napravil izlet na otok Krk, kjer se je sestal z grškim kraljem. Obiskal je tudi Carigrad. S posebnim vlakom se je odpeljal v Bolgarijo, kjer je imel sestanek s kraljem Borisom. Ob koncu dopusta, se je pomudil v Belgradu, kjer se je v spremstvu kneza namestnika Pavla sprehajal po ulicah, obiskal je knezov grad in iz Belgrada je nadaljeval pot na Dunaj.

Zunanji ministri Male zveze so imeli od 12. do 14. t. m. v Bratislavi svoj sestanek. Zunanji ministri dr. Stojadinovič, rumunski Antonescu in čehoslovaški dr. Krofta so se razgovarjali o raznih važnih vprašanjih sedajnega resnega političnega položaja v Evropi, kolikor se nanašajo na tri države Male zveze.

Dr. Korošec zastopa v odsotnosti predsednika vlade dr. M. Stojadinoviča. Predsednik vlade dr. Stojadinovič se je odpeljal pred sestankom v Bratislavi v Bukarešto, kjer je bil 9. septembra pristrčno sprejet in ga je na kolodvoru pričakal rumunski ministrski predsednik z ministri in raznimi zastopniki tujih držav. G. dr. Stojadinovič je imel razgovore z rumunskim predsednikom vlade in z zunanjim ministrom Antonescom. Predsednika naše vlade je sprejel tudi rumunski kralj in ga je povabil na kosilo. Dr. Stojadinovič se je odpeljal 11. septembra v spremstvu rumunskega zunanjega mini-

stra v Bratislavo na sestanek zunanjih ministrov Male zveze. V dneh odsotnosti je bil namestnik dr. Stojadinoviča notrajni minister dr. Korošec.

Važni uspehi dr. Stojadinovičevih razgovorov v Bukarešti. Naš predsednik vlade dr. Milan Stojadinovič se je na poti v Bratislavo ustavil v Bukarešti, kjer je imel s člani rumunske vlade važne razgovore, ki so se nanašali pred vsem na gospodarstvo. Eden teh sklepov, ki bo zelo mnogo koristil naši državi, je ta, da bo Rumunija nas oskrbovala z bencinom, mi pa Rumune z bakrom. Dr. Stojadinovič je dosegel v Bukarešti še tudi to, da bodo v kratkem zaključena pogajanja radi gradnje mosta, ki bo vezal našo državo z Rumunijo.

Vzdrževanje osnovnih šol pade na bazine. »Službene novine« so prinesle uredbo o prenosu vzdrževanja osnovnih šol od podeželskih občin na banovine. Doslej so plačevale občine popravila šolskih poslopij, najemnine za najeta šolska poslopja, kurjavo, razsvetljavo in čiščenje poslopij, vzdrževanje šolskih vrtov, nabavo in vzdrževanje opreme, učil in pisarniških potrebščin za šolo, nabavo učnih knjig za revne učence, stanarino učiteljem ter kurjavo za upravitelja in šolskega slugo, če stanujeta v šoli. Od nove prenešene uredbe so izvzete šole po mestih, ki spadajo pod zakon o mestnih občinah. Če bi dosednji dohodki za te šolske izdatke ne zadostovali, smejo banske uprave uvesti nove doklade na vse državne davke. Povečane banovinske doklade po mestih, ki še bodo sama vzdrževala šole, se ne bodo pobirale.

Ukinjena prepoved izvoza krme. Lani je bila zaradi slabe letine izdana prepoved izvoza za krmila, ki je bila pozneje

deloma preklicana. Ministrski svet je sedaj sprejel sklep, s katerim se ukinja prepoved izvoza ovsa, ječmena in slame. Ta sklep je stopil v veljavo 14. t. m. S tem dnem je prenehal v celoti sklep ministrskega sveta od 6. decembra 1935 o prepovedi izvoza krme.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Letni kongres nemške narodno-socialistične stranke. Letni kongres narodno-socialistične stranke je otvoril v Nürnbergu 8. septembra ob milijonski udeležbi državni kancler Adolf Hitler. Udeležence kongresa je pripeljalo v svečano okrašeno mesto Nürnberg 3000 posebnih vlakov. Hitlerja so sprejeli z vsemi slovesnostmi in tudi z zvonjenjem po cerkvah. Strankin kongres za leto 1936 se je vršil pod geslom: Nemčija gre v neizprosni boj proti boljševizmu! Hitler je napovedal v svojem govoru za Nemčijo 4-letko, ki bi naj prinesla Nemcem popolno gospodarsko osamosvojitve. V teku štirih let bi naj Nemčija izdelovala vse sirovine doma in bi postala čisto neodvisna od drugih držav. Važna je tudi Hitlerjeva izjava, v kateri je naglasil, da se Nemčija kljub bodoči gospodarski osamosvojitvi ne odpoveduje kolonijam in bo on ta boj dobojeval do zmage.

Težaven položaj francoske levičarske vlade. Francoski ministrski predsednik ima vedno hujše težkoče s svojo ljudsko fronto, ki se krha na vseh koncih in krajih. Francoski komunisti so razljuteni, ker se je vlada postavila na stališče, da bo varovala napram Španiji nepristranost in ne bo tamošnjih levičarjev vsaj očito podpirala z vojnim materialom. Komunisti se maščujejo nad vlado s hujškanjem na štrajke. Stavkujoči delavci so se že zopet upali nad javna poslopja in je moralo poseči v ogrožene kraje vojaštvo. Komunisti nasprotujejo vladnim socializmom z nemiri in z demonstracijami kjerkoli se ponudi prilika. — Francosko levičarsko vlado močno skrbi dveletno vojaško slubovanje v Nemčiji. Kot odgovor na nemški razglas o raztegnitvi vojaške službe je izdelala Francija nov oboroževalni načrt, ki bi naj bil izveden v petih letih in so izdatki predvideni na 14 milijard frankov.

Obiski inšpektorja poljske vojske. Inšpektor poljske vojske general Rydz-Smigly je vrnil obisk šefu francoskega generalnega štaba. Iz Pariza pa se ni vrnil nazaj na Poljsko, ampak se je mudil v Benetkah, kjer je imel z italijanskimi državniki razgovore. Ta obisk spravlja v stik z željo, da bi se naj prijateljska vez med Francijo in Poljsko izpopolnila še z Italijo. Omenjene tri velesile bi naj tvorile ključ do sprave med Poljsko z državami Male zveze. Med Poljaki in Čehoslovaki je že dolgoleten spor, ki se pogloblja, ker se Poljska naslanja na Nemčijo, Čehoslovaška pa ima pogodbo z Rusijo. Koliko so vplivali obiski znamenitega poljskega generala na pomirjenje, bo pokazala bližnja bodočnost.

Trgovci, kupujte šolske potrebščine za domače šole pri Tiskarni sv. Cirila v Mariboru ali v Ptuj!

Novo napredovanje upornikov v Španiji. Najvažnejši dogodek v španskem uporniškem napredovanju v minulem tednu je zasedba zelo važne vojaške postojanke mesta San Sebastian na severu. San Sebastian so zavzele bele čete v noči od 12. na 13. septembra. Anarhisti so pred pobegom mesto na večih krajih zažgali, a je zgorelo le nekaj hiš.

Ruski komunistični agenti so se osmislili na Portugalskem. Portugalska je očito na strani španskih upornikov in jim tudi nudi po možnosti pomoč. To zadržanje Portugalske hudo jezi sovjetsko Rusijo, ki je hotela po svojih agentih zanetiti vstajo med portugalsko mornarico. Posadki dveh bojnih ladij sta se uprli in sta začeli streljati na obalne baterije, ki so odgovorile in poškodovale obe ladji. Zadeti križarki sta se udali, posadki so zaprli in vlada je proglasila nad prestolico Lisabono obsedno stanje. Od komunizma iz Moskve nameravani upor je bil v kali zadušeni in je ruske sovjete poučil, da Portugalska ni Španija.

Važne spremembe v Rusiji na pohodu. Stalin se je sicer znebil za vedno s streljane stare Leninove garde, njegovi čekisti še ne prestopajo zapirajo ter streljajo trockiste, po diktatorju Rusije pa je segla neizprosna roka bolezn. Rdeči car Rusije je tako nevarno obolel, da so poklicali na pomoč najboljšo zdravniško iz inozemstva. — Da je Stalinovo zdravstveno stanje resno ogroženo, nam dokazuje tudi dejstvo, da se že imenuje njegov naslednik in sicer vojni komisar Vorošilov. Predsednik sveta ljudskih komisarjev Molo-

tov, ki Stalinu že dalje časa ni po godu, je bil imenovan za poslanika v Mehiki, kjer stalinistom ne bo več nevaren. — Poleg bližajočih se sprememb na najvišjih sovjetskih mestih ogroža ruski komunizem lakota v letošnji zimi. Kolektivno državno gospodarstvo na deželi je čisto odpovedalo. Žetev je izpadla skrajno slabo in poleg tega so razni državni nadzorniki pokradli ogromne količine žita in ga prodali. Rusija ima letos mnogo premalo žita za lastno prebivalstvo in vlada kakkega žitnega izvoza niti ne omenja. Kar bo preostalo od največjega zla od — komunizma po Stalinu, bo pomandrala lakota, ki sigurno grozi letos nepregledno razsežnim ruskim pokrajinam.

Neprestani resni nemiri v Palestini. — Angleška oblast je zopet proglasila nad Palestino obsedno stanje in razne druge zakonske izjemnosti in je poslala tudi več vojaštva nad arabska plemena, ki hočejo nasilnim potom preprečiti naseljevanje Judov v Sveto deželo. V zadnjem času so Arabci poostri bili boje z angleškim vojaštvom. Na več mestih so pobili angleške posadke z oficirji vred. Angleži pošiljajo nad srdite upornike vojna letala.

Sirija v Mali Aziji samostojna. Nad Sirijo v Mali Aziji je vršila Francija pokroviteljstvo. Francija je sedaj priznala Siriji samostojnost. Izvedene bodo v novi samostojni državi volitve in tem bo sledilo osnivanje prve vlade. Francosko pokroviteljstvo nad Sirijo preneha, kakor hitro bo pristopila nova država k Društvu narodov. Dosedanji francoski nadkomisar bo zamenjan s poslanikom.

Slovenski tabor JRZ za Dolenjsko.

Zadnjo nedeljo 13. septembra se je vršil za Dolenjsko veličastno obiskani tabor JRZ v Novem mestu. Na taboru je bilo 10.000 Dolenjcev, ki so prisegli zvestobo Sloveniji in njenemu voditelju g. dr. Ant. Korošcu. Glavni govornik je bil minister g. dr. Miha Krek, ki je povdarjal gospodarsko delo sedajne vlade. Glede razmerja med nami in Slovenci je rekel, da hodimo mi Slovenci radi tega v Belgrad, da od tam branimo slovenske koristi. V Belgradu se bo odločilo, koliko samostojnosti in samouprave bo imela posamezna dežela in tam se bo rešilo tudi hrvatsko vprašanje. Hrvati pa pravijo narobe: Ostali bomo doma toliko časa, da nam bo hrvatsko vprašanje zrelo in rešeno padlo v naročje. Zato tudi nam očitajo, da smo najprej ostali doma, potem pa smo šli v Belgrad. Pri tem pa smo se ravnali po

preprostem receptu slovenskega kmeta: Če so zunaj nalivi, toča, viharji, takrat sedi za pečjo, ko pa minejo, gre ven. Kadar je v Belgradu g. dr. in hudo vreme, da pravi zastopniki ljudstva ne morejo ni opraviti, ostanemo doma, kadar pa se da kaj napraviti, moramo hiteti tja.

Drugi govornik g. dr. Fran Kulovec, glavni banovinski tajnik JRZ, je napovedal, da bodo 25. oktobra po vsej Sloveniji občinske volitve, pri katerih bo naše ljudstvo izpričalo svojo slovensko zvestost in zvestobo. Posebno burno odobravanje je žel g. govornik, ko je povdarjal, da mi Slovenci nismo in ne bomo odstopili od svojega programa in zahtevamo polno samoupravo. Govorila sta še Franc Smodej, tajnik glavnega odbora JRZ, in še en govornik.

Deca v Katoliški akciji. V Italiji se v Katoliški akciji prav vneto in uspešno udeležujejo tudi otroci. Področje njihovega dela so pred vsem starši in drugi člani rodbine, domačini, sovrstniki in rojaki. Prav mnogo store otroci za misijone in dela krščanskega usmiljenja. Meseca julija (od 17. do 21. julija) so odposlanci teh otrok poromali v Rim pod vodstvom organizacij katoliških gospa.

Bilo jih je kakšnih 5000 dečkov 9—10 let starih, ki so prišli iz raznih krajev Italije. Papežev državni tajnik kardinal Paccioli je opravil za te male romarje sveto mašo v cerkvi sv. Petra. Sv. Oče pa jih je sprejel v svoji poletni rezidenci Castelgandolfo v okolici Rima ter je imel na nje prav prisrčen nagovor. Otroci so mu izročili darove, zbrane samo med deco, za misijone in dobrodelne svrhe.

Boljševiški uspehi v Čehoslovaški. Čehoslovaška je s sovjetsko Rusijo zvezana s politično in vojaško zvezo. Ta stik izrablja kominterni (komunistična internacionala) za agitacijo v Čehoslovaški.